

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА І ХОРЕОГРАФІЇ
КАФЕДРА МУЗИКОЗНАВСТВА ТА МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

_____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Музично-теоретичні студії: Сольфеджіо

для студентів

спеціальності: 025 «Музичне мистецтво»

освітнього рівня: першого (бакалаврського)

освітньої програми: 025.00.02 Сольний спів

Київ - 2023

Розробники: Ходоровська Ірина Миколаївна, викладач кафедри музикознавства та музичної освіти

Викладач: Ходоровська Ірина Миколаївна, викладач кафедри музикознавства та музичної освіти

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти

Протокол від "07" грудня 2022 року №17

Завідувач кафедри _____ Ольга ОЛЕКСЮК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 025.00.02 Сольний спів

__ . __ .20__ р.

Гарант освітньої програми _____ Яна КИРИЛЕНКО

Робочу програму перевірено

__ . __ .20__ р.

Заступник декана _____ Інна ТКАЧЕНКО

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__р., протокол №__
на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__р., протокол №__
на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання		
	денна	заочна	
«Музично-теоретичні студії: Сольфеджіо»			
Вид дисципліни	обов'язкова		
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська		
Загальний обсяг кредитів/годин	12/360		
Курс	3	-	
Семестр		6	-
Кількість змістових модулів за розподілом:		2	-
Обсяг кредитів		2	-
Обсяг годин, у тому числі:		60	-
Аудиторні		36	-
Модульний контроль		4	-
Семестровий контроль		-	-
Самостійна робота		20	-
Форма семестрового контролю		-	-

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета - формування і розвиток музично-слухового досвіду студента, що передбачає вільне оперування інтонаційним музичним матеріалом, уміння цілісно сприймати музичний твір та відтворювати не тільки окремі елементи музичної мови, але й музичний твір у його художній цілісності.

Завдання:

- формування навичок чистого інтонування та визначення на слух елементів музичної мови;
- формування навички вільного читання з листа мелодичних фрагментів та хорових партитур;
- розвиток внутрішнього слуху (уміння визначати стиль та характер музичного твору без програвання його на інструменті, визначати мелодичні та ладові особливості, гармонічну мову хорової партитури, її ладо-тональні і темпові зміни, композиційні особливості);

- розвиток навички ансамблевого виконання хорових партитур;
- розвиток навички аналізування музичних творів та елементів музичної мови;
- формування осмисленого ставлення до музичного мистецтва різних епох;
- формування навичок запису одноголосного та двоголосного диктанту;
- розвиток навички добору акомпанементу до заданої мелодії (класико-романтичного стилю або естрадно-джазового);
- формування та розвиток креативного мислення, навичок компонування та аранжування музичних творів або музичних фрагментів приналежних до різних стильових епох.

3. Результати навчання за дисципліною

У процесі вивчення курсу студент формує такі **програмні компетентності**:

Загальні:

- здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність спілкуватися іноземною мовою;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- здатність працювати автономно;
- здатність виявляти ініціативу та підприємливість;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та

форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові):

- здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності;
- здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва;
- здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва;
- здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва;
- здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності;
- здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності;
- здатність застосовувати базові знання музично-теоретичних систем та провідних концепцій та отримані знання з педагогіки та психології у педагогічній діяльності з фаху;
- здатність оперувати професійною термінологією;
- здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності;
- здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків;
- здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій;
- здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці;
- здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

Програмні результати навчання:

- демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння голосом на належному фаховому рівні під час виконавської та диригентської діяльності.
- відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
- демонструвати володіння теоретичними та практичними основами аранжування музики та композиції, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних колективів (оркестру, ансамблю, хору).
- володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- демонстрація музично-теоретичних, культурно-історичних знань з музичного

мистецтва. знати основи педагогіки та психології та володіти навчальним репертуаром з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів.

Вивчення курсу Музично-теоретичні студії: Сольфеджіо здійснюється в тісному зв'язку з вивченням таких музично-теоретичних дисциплін як гармонія, поліфонія, аналіз музичних творів (поліфонія) та передбачає створення студентами результативного творчого проекту, який синтезує програмні результати вивчення зазначених дисциплін та презентує рівень навчальних досягнень студентів у творчій формі.

Навчальний матеріал дисципліни побудований на прикладах світової та української класичної та естрадної музики, творів сучасних українських та зарубіжних композиторів, народної української творчості.

У разі загострення епідеміологічної ситуації, пов'язаної з COVID-19, усі практичні заняття будуть проводитись дистанційно. Виконання усіх видів завдань, запланованих програмою, відбуватиметься в режимі відео-конференцій на платформі Google, Zoom та з використанням ЕНК «Музично-теоретичні студії: Сольфеджіо» на платформі Moodle.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

VI семестр

Назва змістових модулів, тем	Усього	Аудиторна:						Самостійна
		Лекції	Семінари	Лабораторні	Практичні	Модульний контроль	Семестровий контроль	
Змістовий модуль 5. Гармонічне чотириголосся								
Тема 1. Гармонічне чотириголосся в тісному розташуванні	6				6			
Тема 2. Гармонічне чотириголосся в широкому розташуванні	11				6			5
Тема 3. Нонакорди S і D групи.	10				6			4
Модульний контроль	2					2		
Разом	29				18	2	-	9
Змістовий модуль 6. Хроматизм. Відхилення								
Тема 1. Ладова альтерація мажору та мінору	10				6			4
Тема 2. Гармонічні звороти в умовах ладової альтерації	9				6			3
Тема 3. Відхилення в тональності першого ступеня спорідненості	10				6			4
Модульний контроль	2					2		
Разом	31				18	2	-	11
Усього на VI семестр	60				36	4	-	20

5. Програма навчальної дисципліни

VI СЕМЕСТР

Змістовий модуль V Гармонічне чотириголосся.

Тема 5.1.: Гармонічне чотириголосся в тісному розташуванні – 6 год.
Назви голосів у чотириголоссі (бас, тенор, альт, сопрано). Мелодичне положення акорду. Тісне розташування акордів.

Практичні заняття (6 год.)

Мета: набуття навичок слухового сприймання багатоголосся; ансамблевого виконання, виокремлення в гармонічній фактурі будь-якого голосу; аналізу голосоведіння багатоголосної фактури.

Завдання:

1. Настройка в ладо тональності.
2. Інтонувати:
 - окремі інтервали або групи інтервалів на два голоси;
 - дисонуючі інтервали з розв'язанням (наприклад в3, зб5, в3; ч5, зм7, ч5) ансамблем студентів;
 - гами або гамоподібні вправи з рухом голосів у терцію і сексту;
3. Сольфеджувати:
 - перевірка завдань для самостійної роботи попередньої теми;
 - багатоголосні вправи із збірки Є.Євпака «Хорові розспівки».
4. Визначити на слух:
 - три- та чотириголосні акордові послідовності;
 - мелодичне положення окремих акордів;
 - басовий голос в гармонічній фактурі;
 - кількість голосів у багатоголосних музчних творах.
5. Створити підголоски до мелодії даної пісні.
6. Записати запропоновану акордову послідовність в хоральній фактурі із строгим плавним голосоведінням.

Література основна: 2, 4, 5.

Література додаткова : 2, 3.

Тема 5.2.: Гармонічне чотириголосся в широкому розташуванні – 6 год.
Назви голосів у чотириголоссі (бас, тенор, альт, сопрано). Мелодичне положення акорду. Широке розташування акордів.

Практичні заняття (6 год.)

Мета: набуття навичок слухового сприймання багатоголосся; ансамблевого виконання, виокремлення в гармонічній фактурі будь-якого голосу; аналізу голосоведіння багатоголосної фактури.

Завдання:

1. Настройка в ладо тональності.
2. Інтонувати:
 - окремі інтервали або групи інтервалів на два голоси;
 - дисонуючі інтервали з розв'язанням (наприклад в3, зб5, в3; ч5, зм7, ч5) ансамблем студентів;
 - гами або гамоподібні вправи з рухом голосів у терцію і сексту;
3. Сольфеджувати:
 - перевірка завдань для самостійної роботи попередньої теми;
 - багатоголосні вправи із збірки Є.Євпака «Хорові розспівки».
4. Визначити на слух:
 - три- та чотириголосні акордові послідовності;
 - мелодичне положення окремих акордів;
 - басовий голос в гармонічній фактурі;
 - кількість голосів у багатоголосних музичних творах.
5. Створити підголоски до мелодії даної пісні.
6. Записати запропоновану акордову послідовність в хоральній фактурі із строгим плавним голосоведінням.

Література основна: 1, 2, 4.

Література додаткова : 2, 3.

Тема 5.3. Нонакорди субдомінантової та домінантової групи – 6 год.

Нонакорди II, IV, V ступенів та їх різновиди.

Виклад нонакордів у чотириголоссі та п'ятиголоссі. Використання нонакордів у гармонічних зворотах.

Практичні заняття (6 год.)

Мета: набуття навичок визначення нонакордів II, IV, V ступенів (побудова, різновиди) та особливості їх розташування, відпрацювання співу акордових послідовностей.

Завдання:

1. Настройка в ладотональності.
2. Інтонувати:
 - звукоряди натурального, гармонічного мажору (мінору) з ритмічними ускладненнями;

- ланцюжки діатонічних, характерних інтервалів з розв'язанням за тяжінням у різні тональності;
- нонакорди в тональностях та від звука з розв'язанням через септакорд того ж ступеня або септакорд квартою вище;

3. Сольфеджувати:

- одно- та двоголосні вправи з підручників;
- чотириголосні вправи з підручника Б. Алексєєва «Гармонічне сольфеджіо»

4. Визначити на слух:

- кількість голосів у нонакордах та розв'язати усіма можливими варіантами;
- акордові послідовності з використанням різновидів нонакордів;

5. Записати одноголосний диктант, попередньо проаналізувати метро-ритмічні особливості, проспівати та транспонувати на тон вгору.

6. Створити 4 мелодії в різних тональностях мажору і мінору, використати нонакорди II, IV, V ступенів у мелодичному русі.

7. До даної мелодії добрати ритмічний супровід.

Література основна: 3, 4, 5.

Література додаткова : 1, 3.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VI

Хроматизм. Відхилення.

Тема 6.1. Ладова альтерація мажору і мінору – 6 год.

Хроматичні інтервали в мажорі та мінорі (побудова розв'язання). Альтерація акордів субдомінантової та доміантової групи в мажорі та мінорі.

Практичні заняття (6 год.)

Мета: набуття навичок визначення, інтонування різновидів альтерації в мажорі (мелодика, інтервали, акорди), аналізу особливостей розташування альтерованих акордів і використання їх в каденційних зворотах.

Завдання

1. Настройка в ладо тональності.

2. Інтонувати:

- звукоряди мажору з повною хроматизацією за знаками, запропонованими викладачем;
- хроматичні інтервали в тональностях мажору до 4 ключових знаків з розв'язанням;

- ланцюжком (за схемою) характерні та хроматичні інтервали з розв'язанням в межах однієї тональності;

- акордові послідовності, що містять альтеровані акорди S групи в каденційних зворотах в мажорних тональностях.

3. Сольфеджувати:

- перевірка завдань для самостійної роботи попередньої теми;

- одноголосні вправи з ладовою альтерацією нестійких ступенів;

- двоголосні вправи з елементами ладової альтерації;

- однотонально триголосні приклади гармонічного складу з музичної літератури (один голос співати, решту виконувати на фортепіано або співати тріо);

4. Визначити на слух:

- хроматично змінені нестійкі ступені мажорних звукорядів;

- ланцюжки (діатонічних, характерних, хроматичних) інтервалів в тональностях мажору;

- види альтерованих акордів;

- гармонічні послідовності, що містять альтеровані акорди;

5. Після настройки і прослуховування мелодії визначити значення хроматизмів та записати їх.

6. Створити декілька мелодій в ладах, звукоряди яких запропоновані викладачем.

Література основна : 2, 3, 5.

Література додаткова : 1, 3.

Тема 6.2. Гармонічні звороти в умовах ладової альтерації. – 6 год.

Альтеровані акорди в плагальних зворотах. Альтеровані акорди в автентичних зворотах. Альтеровані акорди в прохідних та допоміжних зворотах. Альтеровані акорди в перерваному звороті.

Практичні заняття (4 год.)

Мета: набуття навичок сприйняття колористичної та експресивної сторони гармонії в її ускладнених формах, усвідомлення художніх закономірностей композиторських нотацій XIX – XX ст.; осмислення функціональної природи альтерованих акордів, визначення певних змін в структурі акорду, аналізу та інтонування гармонічних зворотів з різними альтерованими акордами.

Завдання

1. Настройка в ладотональності:

- за камертоном, з подальшим оспівуванням звуків тонічного

тризвука

- від попередньої тональності.

2. Інтонувати:

- хроматичні допоміжні до стійких ступенів у мажорі та мінорі
- підголоскові триголосні періоди з хроматичними, допоміжними та прохідними звуками;

- гармонічні плагальні звороти з альтерованими акордами:

I – II2 – II2#1#3 – I; I – II2#1#3 – I;

- гармонічну послідовність з альтерованими акордами в перерваному звороті в тональностях до 2 ключових знаків:

I – III – IV – VII6 – I – I6 – IV – II43#1#3 – K64 – V7 – Vib – IV7#1#3 – K64 – V7 – I.

3. Сольфеджувати:

- перевірка знань для самостійної роботи попередньої теми;
- одно- та двоголосні вправи з підручників з попереднім аналізом альтерованих звуків;
- триголосні вправи із збірки «Хорові розпівки» Є. Євпака;
- чотириголосні вправи з альтерованими акордами з підручника «Гармонічне сольфеджіо» Б. Алексєєва.

4. Визначити на слух:

- види альтерацій в окремому голосі в гармонічних зворотах;
- функцію альтерованих акордів в гармонічних зворотах;
- в гармонічних послідовностях плагальні звороти з альтерованими акордами.

5. Записати мелодію сопранового голосу з чотириголосного уривку музичного твору.

Література основна : 1, 3, 5.

Література додаткова : 1, 2.

Практичне заняття (2 год.)

Мета: набуття навичок визначення альтерованих акордів у прохідних та допоміжних зворотах, аналізу гармонічних зворотів, відпрацювання співу акордових послідовностей (ланцюжком та в ансамблі)

Завдання

1. Настройка в ладо тональності:

- за камертоном, з подальшим оспівуванням звуків тонічного тризвука;
- від попередньої тональності.

2. Інтонувати:

- звукоряди мажору та мінору в поступовому русі (вгору і вниз) з альтерацією нестійких ступенів ладу;
- двоголосні розспівки з хроматичними допоміжними та хроматичними звуками взятими стрибком і кілька пов'язаних між собою хроматичних звуків;

- у триголоссі варіювання ритмічного малюнка в мелодії на фоні стабільної ритмічної пульсації в середньому та нижньому голосі;

3. Сольфеджувати:

- перевірка завдань для самостійної роботи попередньої теми;
- одноголосні вправи з підручників;
- двоголосні вправи з альтерацією несітйких ступенів;
- чотириголосні вправи з підручника Б. Алексєєва.

4. Визначити на слух:

- ладову альтерацію ступенів у фрагментах музичних творів;
- акордову структуру окремо виконаних гармонічних зворотів з альтерованими акордами (тони акордів, розташування,)

5. Диктант (одноголосний), попередньо проаналізувати метро-ритмічні ускладнення.

Література основна : 3, 4, 5.

Література додаткова : 2, 3.

Тема 6.3. Відхилення в тональності I ступеня спорідненості – 6 год.

Тональності I ступеня спорідненості в мажорі та мінорі. Відхилення в тональності субдомінанти. Відхилення в тональності домінанти. Побічні домінанти як засіб відхилення.

Практичні заняття (4 год.)

Мета: набуття навичок визначення відхилень, засобу їх здійснення в межах періоду, відпрацювання співу гармонічних зворотів з відхиленням в тональності домінанти.

Завдання

1. Настройка в ладотональності:

- за камеротном, з подальшим доспівуванням звуків тонічного тризвука;
- від попередньої тональності.

2. Інтонувати:

- мажорні та мінорні гами з альтерацією нестійких ступенів у терцію і сексту.
- Мажорні та мінорні гами з альтерацією (з акордовим супроводом)
- В тональностях Es-dur, cis-moll акордові послідовності з відхиленням в тональності домінанти.

3. Сольфеджувати:

- одно-, двоголосні вправи з підручників
- одноголосні вправи з підручників з інтонаційними, метро-ритмічними труднощами;

- гармонічне та імітаційне двоголосся з відхиленням в тоальності домінанти.

4. Визначити на слух :

- альтеровані ступені ладу в різних регістрах;
- неповні акорди в тональностях (доспівати відсутній звук)
- відхилення в акордових послідовностях, відтворити їх графічно;
- відхилення та засоби їх здійснення у фрагментах музичних творів;

5. Диктанти:

- одноголосний з хроматизмами, відхилення та метро-ритмічними ускладненнями;

- запис басового або середнього голосу (за вибором викладача) у чотириголосному диктанті;

6. Скласти мелодію з використанням відхилень. Проспівати її.

Література основна : 1, 3, 4.

Література додаткова : 2, 3.

Практичне заняття (2 год.)

Мета: розвиток відчуття тонального розвитку в музичній тканині, накопичення слухових вражень тональних співвідношень; набуття навичок визначення побічних тональностей, шляхів змін тональностей в середній побудові, відпрацювання відхилень в тональності субдомінанти.

Завдання

1. Настройка в ладотональності:

2. Інтонувати:

- мажорні та мінорні гами з альтерацією нестійких ступенів у терцію і сексту (дуетом і групою);

- в тональностях A-dur, g-moll (у мелодичному русі) акордові послідовності з відхиленням в тональності домінанти;

- мелодичні звороти, що містять відхилення в тональності субдомінанти з попереднім аналізом тонального плану;

- двоголосні речення, в яких є відхилення в тональності субдомінанти з аналізом тональностей, що зустрічаються у виконаних побудовах;

- триголосні періоди поліфонічної фактури, що містять декілька побічних тональностей.

3. Сольфеджувати:

- одно-, двоголосні вправи з підручників (з попереднім аналізом ладових ускладнень);

- гармонічне чотириголосся з підручника «Гармонічне солфеджіо» Б.

Алексєєва

4. Визначити на слух:

- тональний план одноголосної мелодичної побудови;
- засоби тонального розвитку в декількох уривках з музичних творів.

5. Записати після попереднього аналізу тонального плану одноголосний диктант з відхиленнями в тональності субдомінанти.

Література основна : 3, 4, 5.

Література додаткова : 2, 3.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Навчальні досягнення із дисципліни «Музично-теоретичні студії: Сольфеджіо» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у таблиці

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 5		Модуль 6	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	9	9	9	9
Робота на практичних заняттях	10	9	90	9	90
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	3	15
Разом		-	134	-	139
Максимальна кількість балів:			273		

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ п/п	Тема	Зміст завдань
Змістовий модуль V Гармонічне 4 – голосся.		
5.2.	Гармонічне чотириголосся в широкому розташуванні	<ul style="list-style-type: none"> - Інтонувати: - звукоряди ладів з різними ритмічними малюнками; - інтервальні послідовності (діатонічні і характерні) в тональностях до 5 ключових знаків; - гармонічні послідовності, запропоновані на занятті, по вертикалі; - будь-який голос в чотириголоссі з одночасним виконанням решти голосів на фортепіано. - Сольфеджувати: - одно-, двоголосні вправи з підручників; - вправи з «Хорових розспівок» Є. Євпака; - Добрати супровід до трьох мелодій в хоральній фактурі.
5.3.	Нонакорди S та D групи	<ul style="list-style-type: none"> - Інтонувати:- звукоряди мажору і мінору (натуральний гармонічний); - ланцюжки діатонічних, характерних інтервалів за схемами; - акордові послідовності з використанням нонакордів II, IV, V ступенів за схемами; - Сольфеджувати:- одно- та двоголосні вправи з підручників; - багатолосні вправи зі збірки Є. Євпака «Хорові розспівки»; - робота над заданими 4-голосними гармонічними послідовностями; - Скласти 3 мелодії, що містять жанрові ознаки вальсу, полонезу, танго. Проспівати їх.
Змістовий модуль VI. Хроматизм. Відхилення.		
6.1.	Ладова альтерація мажору та мінору	<ul style="list-style-type: none"> - Інтонувати:- звукоряди мажору з повною хроматизацією за зразками, запропонованими викладачем,- ланцюжком за схемою характерні та хроматичні інтервали з розв'язанням в тональностях В-dur, E-dur;

		<ul style="list-style-type: none"> - Сольфеджувати: - одноголосні вправи з підручників; - двоголосні вправи з підручників - багатолосні вправи зі збірки Є. Євпака «Хорові розспівки»; - робота над заданими 4-голосними гармонічними послідовностями; - Добрати два приклади творів з фаху на використання ладової альтерації мажору. Виписати і співати.
6.2.	Гармонічні звороти в умовах ладової альтерації	<ul style="list-style-type: none"> - Інтонувати: - хроматичну гаму C, D, F, G в різних розмірах із складними ритмічними малюнком; - хроматичні допоміжні до стійких ступенів у мажорі та мінорі (в тональностях до 3-х ключових знаків) - гармонічну посідованість з альтерованими акордами в тональності до 3-х ключових знаків I – III – IV – VII6 – I – I6 – IV – II43#1#3 – K64 – V7 – VIb – IV7#1#3 – K64 – V7 – I. - Сольфеджувати: <ul style="list-style-type: none"> - одно-, двоголосні вправи з підручників (з попереднім аналізом ладових ускладнень) - триголосні вправи зі збірки «Хорові розспівки» Є. Євпака; - робота над заданими 4-голосними гармонічними послідовностями.
6.3.	Відхилення в тональності першого ступеня спорідненості	<ul style="list-style-type: none"> - Інтонувати: звукоряди трьох видів мажору і мінору з метро-ритмічними труднощами в тональностях з 4-5 ключовими знаками; мелодичні звороти, запропоновані викладачем, в тональностях до трьох ключових знаків; триголосні періоди поліфонічної фактури, запропоновані викладачем. - Сольфеджувати: одно-, двоголосні вправи з підручників; триголосні вправи зі збірки «Хорові розспівки» Є. Євпака; чотириголосні гармонічні послідовності з відхиленням в тональності субдомінанти; - Скласти мелодію (вальс, босанова) з відхиленнями, добрати супровід і записати в нотному зошиті. - Знайти в музичних творах з фаху приклади відхилень в тональності субдомінанти виписати, проспівати.

Критерії оцінювання виконання завдань для самостійної роботи:

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Кількість балів, що відповідає рівню
1.	Студент виконав завдання самостійної роботи без помилок.	5
2.	Студент виконав завдання самостійної роботи з незначними помилками.	4
3.	Студент допустився кількох значних помилок у процесі виконання завдання самостійної роботи.	3
4.	Студент допустився грубих помилок у процесі виконання завдання самостійної роботи	0-2

6.3. Критерії оцінювання практичних занять

Критерії оцінювання роботи	Кількість балів
Студент надав декілька правильних визначень теоретичних понять з даної дисципліни згідно концепцій різних авторів. Відповідально підійшов до виконання поставлених завдань. Не припускається помилок у аналізі запропонованого музичного твору, інтонуванні інтервалів, гам, послідовностей. Студент пише диктанти без помилок та впізнає інтервали наслух. Здатний розкрити характер музичного твору в процесі аналізу засобів музичної виразності та пов'язати проблеми аналізу з матеріалом інших музично-теоретичних дисциплін.	9-10
Студент надав правильні визначення теоретичних понять з даної дисципліни. Майже не припускається помилок у аналізі запропонованого музичного твору, інтонуванні інтервалів, гам, послідовностей. Студент пише диктанти з незначними помилками та впізнає інтервали наслух. Вміє розкрити характер музичного твору в процесі аналізу засобів музичної виразності, але робить деякі помилки. Здатний пов'язати проблеми аналізу з матеріалом інших музично-теоретичних дисциплін.	7-8
Студент надав неточні визначення теоретичних понять з даної дисципліни. Формально підійшов до виконання практичних завдань. Припускається значних помилок у аналізі запропонованого музичного твору, інтонуванні інтервалів, гам, послідовностей. Студент пише диктанти із серйозними помилками та не впізнає інтервали наслух. Не вміє повністю розкрити характер музичного твору в процесі аналізу засобів музичної виразності. Виявляє труднощі у розкритті проблем аналізу у зв'язку з матеріалом інших музично-теоретичних дисциплін.	5-6
Студент не в змозі надати визначення основних теоретичних понять з даної дисципліни. Не здатний виконати письмове практичне завдання або робить його з грубими помилками. Припускається серйозних помилок у аналізі запропонованого музичного твору, інтонуванні інтервалів, гам, послідовностей. Студент не здатний написати диктант, не впізнає інтервали наслух. Не вміє розкрити характер музичного твору в процесі аналізу засобів музичної виразності. Виявляє серйозні труднощі у розкритті проблем аналізу у зв'язку з матеріалом інших музично-теоретичних дисциплін	0-4

6.4. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням елементів електронних завдань.

Форма проведення: комбінована

Максимальна кількість балів: 25

Зміст: усний музичний диктант (максимальний бал - 5), слуховий аналіз (максимальний бал - 5), сольмізація з листа (максимальний бал - 5), інтонаційні вправи (максимальний бал - 5), творчі завдання(максимальний бал - 5)

Критерії оцінювання:

22 – 25 балів - не більше однієї помилки в усному музичному диктанті, чисте інтонування з листа музичного прикладу у класико-романтичній стилістиці, до двох незначних помилок під час виконання інтонаційних вправ та під час розв'язання завдань слухового аналізу, вільне оперування інтонаційними моделями під час розв'язання творчих завдань. При виконанні завдань дотримується принципів та вимог академічної доброчесності.

17 – 21 бал - не більше трьох помилок в усному музичному диктанті, до трьох огріхів в інтонуванні з листа музичного прикладу класико-романтичної стилістики за умови дотримання музичного строю, до трьох незначних помилок під час виконання інтонаційних вправ та під час розв'язання завдань слухового аналізу, вправне оперування інтонаційними моделями під час розв'язання творчих завдань. При виконанні завдань дотримується принципів та вимог академічної доброчесності.

16 – 11 балів - до чотирьох помилок усному музичному диктанті, до чотирьох помилок у читанні з листа музичного прикладу з класико-романтичної стилістики, до трьох помилок під час виконання інтонаційних вправ та під час розв'язання завдань слухового аналізу, обмеженість оперування інтонаційними моделями під час розв'язання творчих завдань. При виконанні завдань дотримується принципів та вимог академічної доброчесності.

1 – 10 балів - більше п'яти грубих помилок усному музичному диктанті, інтонування з листа музичного прикладу з класико-романтичної стилістики із значною кількістю помилок та недотриманням музичного строю, до шести помилок під час виконання інтонаційних вправ та під час розв'язання завдань слухового аналізу, неспроможність оперувати інтонаційними моделями під час розв'язання творчих завдань. При виконанні завдань дотримується принципів та вимог академічної доброчесності.

6.1. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

**7. Навчально-методична карта дисципліни «Музично-теоретичні студії: Сольфеджіо» III курс
(змістовий модулі V- VI)**

Разом – 60 год., практичні – 36 год., самостійна робота – 20 год., МКР – 4 год.						
Модулі	Змістовий модуль V			Змістовий модуль VI		
Назва модуля	Гармонічне 4-голосся			Хроматизм. Відхилення		
Кількість балів за модуль	134 бали			139 балів		
Практичні	5.1	5.2	5.3	6.1	6.2	6.3
Теми практичних робіт (всього 198 балів)	Гармонічне чотириголосся у тісному розташуванні. (1+10 балів)*3=33 бали	Гармонічне чотириголосся у широкому розташуванні. (1+10 балів)*3=33 бали	Номакорди S і D групи. (1+10 балів)*3=33 бали	Ладова альтерація мажору та мінору. (1+10 балів)*3=33 бали	Гармонічні звороти в умовах ладової альтерації. (1+10 балів)*3=33 бали	Відхилення в тональності першого ступеня спорідненості. (1+10 балів)*3=33 бали
Самостійна робота (всього 25 балів)		5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.
Види поточного контролю (всього 50 балів)	Модульна контрольна робота 5 (25 балів)			Модульна контрольна робота 6 (25 балів)		

8. Рекомендовані джерела

Основні

1. **Афоніна О. С.** Сольфеджіо на основі сучасної джазової та естрадної музики: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. Афоніна, В. Баранова. – Вінниця : Нова Книга, 2013. – 148 с.
2. **Барська З.М.** *Гармонічне сольфеджіо на основі української музики*: хрестоматія. Ч. 1. Одноголосся. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2018. 80с.
3. **Жалдак М.П., Портова Л.В., Проваторова В.О.** Музична грамота та практичне музикування: типова навчальна програма елементарного підрівня початкової мистецької освіти. Київ: ДНМЦЗМО, 2019. 65 с.
4. **Мацько М.С.** Збірник диктантів: для учнів 5–8 класів мистецьких шкіл. Чернівці, 2020.
5. **Смаглій Г. А., Маловик Л. В.** Основи теорії музики 2. вид., доп. і перероб. / Г. Смаглій, Л. Маловик. – Харків : Факт, 2001. – 384 с.

Додаткові

1. **Афоніна О.С.** Сольфеджіо (6-7кл.). К.: Мелосвіт, 2006.
2. *Диктанти на матеріалі музики Миколи Лисенка*. Авр.-укл. Д.Романець. Вінниця: Нова Книга, 2016. 76с.
3. **Єпімахова О.** *Сольфеджіо на основі української народної пісні*. Київ: ДМЦНЗКіМУ, 2014. 64с.
4. **Смаглій Г.А.** *Сольфеджіо*. Підручник у 6 ч. Харків: Ранок, 2013. Ч. IV. 112с.
5. **Смаглій Г.А.** *Сольфеджіо*. Підручник у 6 ч. Харків: Ранок, 2013. Ч. V. 112с.
6. **Смаглій Г.А.** *Сольфеджіо*. Підручник у 6 ч. Харків: Ранок, 2013. Ч. VI. 112с.
7. **Стронько Б. Ю.** Диктанти з сольфеджіо (одноголосні, інтервально-акордові, гармонічні), аудіо-диск. Навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I-II рівнів акредитації / Б. Стронько. – Вінниця : Нова Книга, 2008.

9. Додаткові ресурси

1. **Ходоровська І.М.** Збірник диктантів з сольфеджіо на матеріалі українського фольклору та музики українських композиторів/мультимедійний посібник. К., 2014. Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/7693/>

